

Бурят МҮНЭН

КПСС-эй Бурядай обкомой, Улан-Удын горкомой,
Бурядай АССР-эй Верховно Советэй орган

№ 180 (9319)
ИЮЛИН
30
СУББОТО
1960 он
Сэн 20 мүнгэн

ИДЭР УРГАСА УЙЛАГШАД

Мэжлэй хоёрдохой жэлдэ ургаса абахын түлөө тэмсэ-хөхсөнгүүд, совхозуудай үйлдгшэд олоороо баатар-аргана. Партийн XXI съез-д КПСС-эй Центральна Комите-тин Пленумэй (1959 он) шийдхэбэринууды бэсүү-дэ ажахын хүдэлмэрилэг-дэшагшгүй зохиохы эршэ зо-вонгоо гаргана, колхоз, совхо-знаарлашагшгүй ехэ арга бо-вонгоо зүбөөр ашаглаха жэ-рүулна.

орооно гүрэндэ тушааха зорилго тус совхозойхид урдаа табинхай.

Удхэн найнаар ургахан тарьяа машинануудаа түргэнөөр ябуулжа хуряа-даг Украинны механи-заторнууд аха дүү Николай, Ми-хал Криворученко гэгшэдэй гайхамшата үүсхэлые бүри ором-най найн мэдэдэг.

Трактористнуудай, комбайнернуудай, жаткын машинистнуудай техничкэ шадабарин улам дээшлэ-жэ байһые хүдөө нотагуудта дэл-гэрһэн уралан нарижуулагшадай, ухаалан зохёогшодой хүдэлөөн эли тодоор гэршэлжэ үгэнэ. Хэбтэжэ унахан, мүй үндэрөөр ургахан, ур-гаса найнтай тарьяа хадаха тусхай түхэрэлгэнүүдтэй хэдэ мянган комбайн, жатка колхоз, совхозуудай полинууд дээрэ тэдэнэй үүсхэ-лээр мүнөө хүдэлнэ. Тарьяа хурья-даг олон агрегалууд болоомо, мө-хинэ суглуулха, голоомын узуурта лүшени хэжэ нэмэлтэ түхэрэлгэ-нүүдээр хангаданхай.

Түрүү колхоз, совхозууд хурьяа-гын эгзэн бэрхэтэй зорилгонуудай нэгые амжалтатайгаар шиндхэнэ — тарьяага түргэнөөр хадахагша хам-та, ваалуудые хаха сар соонь суг-луулна, халахан тарьяагаа сохино. Июлийн 25 хүрэтэр хадагдана 23,6 миллион гектар орооното тарьяанай 16 миллион гектарынь сохигдон-хой. Энэ үдэр хүрэтэр Россиян Феде-раци дотор хадагдана 15 миллион гектар тарьяанай 9 миллион гектар шахуун сохигдоо. Оройной бусад районуудта мүн лэ нимэрхүү байна. Хадалга сохигдлын хоорондо горь-тойгон забарлай гарахан байбашы, энэниие зайсуулжа болохо байһы-ень бэрхэ хурьяалгашадай дүршэл харуулна.

Хурьялга дээрэ машинануудай бүтээсэ хэтэйгээр хүдэлхын тула-да, тэдэниие хаха сар соонь за-набарилха, каднуудаар хангаха, ху-рьяалгын үедэ агрегат бүхэниие тех-ничкэ талаар найнаар хангаха хэрэгтэй. Оройной олохон зүүн рай-онуудта хурьяалгын техникэ забарил-гын унжагайрга байһые тэмдэглэ-лэнгүй гаража болохогүй. Жэшээ-лхэд, Алтайн хизаарай колхоз, сов-хозуудта 6 мянга шахуу комбайн мүнөө хүрэтэр хүсэд забарилга-даагүй. Хизаарай 28 район комбайн забарилха түсэбөө гурбанай хоёр хубиһаа багаар, Ельцовск район оройдоол гурбанайн нэгэ хубиие забариллаад байна.

Парти, правительствын шийдхэбэ-рээр забарилгын-техничкэ стан-цинууд машина забарилгад мас-терскойнууд болгогдохон. Колхоз, совхозуудай трактор, автомобиль, хүдөө ажахын болон бусад техникэ забарилгын тула эдэ мастерско-йнуудта тусгаар ехэ хариусалга даалгагдана. Мастерскойнуудай хү-дэлмэрнэд нотагай партийна, совет-скэ органдууд ехэ анхарал хандуу-лаха, сар үргэлжын туһаламжа үзүү-лэхэ ёһотой.

Тарьяа хурьялга жэшээтэй най-наар үнгэрлэгшэ хүдөө ажахын үмэ-нэ табигданан угаа ехэ зорилгонууды амжалтатайгаар бэсүүлхын түлөө тэмсэлэй шухала шата боло-но.

Хүдөө ажахые шууд сэхээр хүж-жэ дэбжээтэй тухай парти, правит-ельствын, нүхэр Н. С. Хрушевой заабаринууды бэсүүлхын түлөө газар тарьяалангай, мал ажа-лай олон тоото хүдэлмэрилэгшэд үзэгдөгшгүй ехэ зориглолтойгоор тэмсэжэ байна. Мүнөө гол юмэ гэгдэхэ, нотагай партийна, советскэ органдууд, хүдөөлхы бүхы коммунистууд, комсомолшууд угаа ехэ ажалай дэбжэлтые тол-гойлох, бэрхэ хурьяалгашадай дүр-шэлые олон миллион хүнүүдэй шадабари болгохо ёһотой.

(«Правды» июлийн 29-нэй түрүү бэшэгһээ).

Сабшалга хүрилэлгэ хоёрые жэгдэ ябуулха

УНЖАГАЙРЬАНАЙ ШАЛТАГААНААР

Хадаһаа бууһан түргэн урасхалта Химнэ голый хүүргэнүүдхээ зүүл-жээ Сэлэнгэ мүнэнэй арал, ольто-рогууд нэмжын харагдадаг. Үбнэ хурьяалгын халуун хүдэлмэрин эхилһэнхээ хойшо эндэх арал-нуудта трактор, машинануудай хүр-шэгэнөөн, хажуур, булюугэй абян үдэшэ үглөөгүй эздэлнэ.

Сэлэнгын совхозой 4-дэх фер-мын хүдэлмэришэд Шанаа гэжэ газарта үбнэндэ орохоор хорёод хо-нохо байна. Энэ үе соо бригады гэгшүүд 300 шахуу гектарта үбнэ сабшаа. А. Еранский, Ю. Запарин гэгшэдэй хүтэлбэрилэг тракторна хоёр агрегадхид үбнэндэ ороһон сагнаа хойшо мурсысэжэ ороһон байна. Гэбэшье эдэнэрэй бүтээсэ-тэйгээр ажаллахадань элдэб шал-таганаан наад ушаруулна. Тракторай хойноһоо ябадаг косилкануудай муугаар забарилгадан дээрһээ косилкануудын нэгшые үдэр бул-та хүдэлнэгүй. Үбнэ сабшадаг тра-кторнуудыншые үе үе болоод лэ эб-дэрнэ. Жэшээн, Юрий Запариний жолоододог трактор июлийн 23—24-нэй үдэрнүүдтэ эбдэрэнхэй байжа, тракторта шатгагалдаг косилканууд-ыншын минн хэбтээ.

Энэ бригадта мори унаагай хо-мор дээрһээ 3 морин косилкын мо-рид үдэртөө хэлгэгдэнэгүй. Хэрбээ эдэ косилкануудай моридые үдэрт-өө хоёр дахин хэлгээд сабшабал, мун 3—3 гектар сабшагдахагүй, харин дээшэ сабшагдаха байгаа.

Бухал шэрэлгэдэ оройдоол 4 мо-ридой табигданһаа боложо, мо-рин тармуурта ябадаг хоёр морид бухал шэрэлгэдэ хэрэглэгдэнэ. Шу-гы газар сабшаха гар хажуурша-дай үсөөн табигданан, ажалай эм-хидхэлэй һула-дээрһээ бригадын ажалай бүтээсэ бага байһан зангаа-раа.

Силос дараха, набишата тэжээл бэлдэхэдэ хүдэлмэри мүн лэ ехээр удааруулагдажа байна. Үбнэ саб-шалгада хүнүүдые олоор нэмэжэ гаргаха, дунуу дунданууды дари усаджаха, ажалай бүтээсые дээшэ-

лүүлхэ талаар совхозой хүтэлбэри-лэгшэд дари хэмжээ абаха зэргэ-тэй. Сэлэнгын «Эрдэм» колхоз үбнэн-дөө саг соогоо ороо. Гэбэшье эм-хидхэлэй хүдэлмэридэ ехэ сагаа гээгээ. Колхозой хоёрдохой брига-дынхид Хонхо гэжэ газарта үбн-эндэ орохоор хорёод хонобо. Энэ үе соо эндэх үбнэшэд оройдоол 70 гектар үбнэ сабшаад байна. Хэрбээ нимэ алхамаар урагшаа ябабал, тус бригадын үбнэшэд даалбарита мянгаад гектар үбнээ 6—7 харын турша соо сабшажа, хурьяаха боло-но.

Хурьяалгаа бригадынхидэй ехээр удааруулжа байһанай гол шалтагаанын гэхэдэ, машина, тех-ниче, мори унаа, хүдэлмэришэ хүс-сэн багаар хэрэглэгдэнэ. Ажалай эмхидхэлэй һула байһанһаа боло-жо, үбнэндэ ябагшадай нэгэ зар-иманинь дуратый тээшээ өөрингөө хэрэгээр ябашадаг зантай. Гадна үбнэнэй бригадта хүдэлмэришэ-дые нэмэжэ табиныхын тулада яаралтай хэмжээ хүсэд абтангай. Сүхын аралнуудта үбнэндэ ороһон колхозой 1-дхи бригадынхид мүн лэ бүтээсэ багатайгаар ажаллажа үргэлжэлһөөр. Трактор, косилка-нуудай эбдэрлэгшэ шалтагаанаар үб-нэшэдэй үдэр буринь даалбарит дүүргэгдэнэгүй. Мори унаагай хо-морһоо боложо эндэх косилканууд-ай морид үдэртөө хэлгэгдэнгүй намнагдажа, муртай газар хороо-доггүй байна.

Колхозой бүхы бригаданууд 2800 шахуу гектар үбнэ сабшажа хурья-ха даалбариниинга оройдоол 600 гектарынь сабшаа. Ороһоо тарья-най жэгдэрэн эдешэтэр үбнэ ху-рьяалгаа түргэдхэһын тула дари хэмжээ абаха гэгшээ колхозой хү-тэлбэрилэгшэдэй гол зорилго мүн болоно.

И. Бальдиров, манай тусхай корр.

НОБШОРҬООР БАЙТАРНЬ

Хуурайн хүндые үгсэжэ ошоходо үбнэ ногоон, үнгын сэгсүүд буур-саглажа, үрһээе гүбнжэ эдешээд, эгээл сабшажа абамаар болонхой, үргэлжэ халиуран харагдана.

Энэмнай колхозой эгээл найн сабшалан гэшэ, — гэжэ эндэх кол-хозиниуд хөөрөлдэнэ. Эндэ хамта 700 гектар сабшалан, мүн горьтой зеленко таригданхай юм.

Байгша ондо Хорин аймагай Дунда Худанай Ленинэй нэрэмжэтэ колхозойхид Заиграйн «Гигант» ар-телинихидэй жэшээгээр үбнэ тэ-жээ бэлдэхэдэ дээрэ мүнгэн тү-лөөн хэрэглэжэ, үбнэшэдэй тусхай звенонуудые эмхидхээд, тэдэниие түлөөнөгшгүй ниитын эдээ хоолоор хангаха гэжэ шийдээ нэн.

Тинбэшэ тэжээл бэлдэхэлгэ дээрэ түрүүшын үдэрһөө дутуу дунда юмэ ехэ олон үзэгдэнэ. Тус колхоз-ой бригадануудаар ябажа, саб-шалга, хурьяалгын хүдэлмэрине хара-хада үбнэшэдэй ажалай эмхид-хэл һула, бүтээсэньше тон бага бай-на. Жэшээлхэдэ, Хуурайн сабша-лан дээрэ июлийн 15-наа хүдэлжэ байһан 2-дох комплексно брига-дын үбнэшэд сабшалга, хурьяал-гадаа үшөө хүсэд шийдэжэ ороо-дүй. Эндэ мори унаа, тоног, зэм-сэг болон элдэб жэжэ хэрэгсэл хо-до дуталдана. Эндэ үбнэшэдэй хоёр звено, хүдэлдэг. Тэрэнэй нэгыне даагшаар томлогдоһон Доржо Бо-диев мүнөө хүрэтэр үбнэндөө гараа-дүй байһаар. Тинмэхээ звеногой-

дэг хоёр машина бии аад, тэдэнэ баһал заһагдаагүй.

Колхозой бусадшые бригаданууд-та баһал нимэрхүү байдал үзэгдэ-нэ. Жэшээн, 3-дах комплексно бригадта (бригадирын нүхэр Я. Быков) хүүгэдэй яслин эмхид-хэгдэгшгүй дээрһээ үбнэ хурьяал-гын хүдэлмэрид гэрэй эзэн эхэнэр-нүүд оройдоошые хабаа-далсангүй.

Хуурайн хүндые үгсэжэ ошоходо үбнэ ногоон, үнгын сэгсүүд буур-саглажа, үрһээе гүбнжэ эдешээд, эгээл сабшажа абамаар болонхой, үргэлжэ халиуран харагдана.

Тэжээл бэлдэхэлгэ муутайгаар эхи-лээд, унжагай нобшоор, эмхн гу-римгүйгөөр ажаллажа байбал, саа-шадая ногооной хадгартаршые хэрэгтэй үбнээ абажа шадахгүй болоно бшуу. Мүнөө июлийн 25-най мэдээгээр, колхозойхид 2440 га саб-шалангайнгаа 370 гектарынь саб-шаад, 550 центнер үбнэ хурьяажа абанхай. Энэнь түсэбэй оройдоол 5 процент болоно.

Артелин партком үбнэ тэжээл бэлдэхэлгын үедэ бригада, звенонуудай хоорондо социалисти-чкэ мурсыөө эмхидхэхэ тушаа юмшые хэнэгшэй шахуу. Эндэ дүн харуулгын самбар, мурсысөөнэй бюллетень, дайшалхы хуудһан гэхэ мэтэ оройдоошые гаргагдадаг-гүй байха юм.

Тус артелин правлени, партком ниитынгээ адууһа малда хүсэд хүрэхэ үбнэ тэжээл бэлдэхэлгын ту-ла элдэ дутагдалнуудаа дари усаджажа, сабшалга, хурьяалгын хү-дэлмэрине эрид түргэдхэхэ зэргэ-тэй.

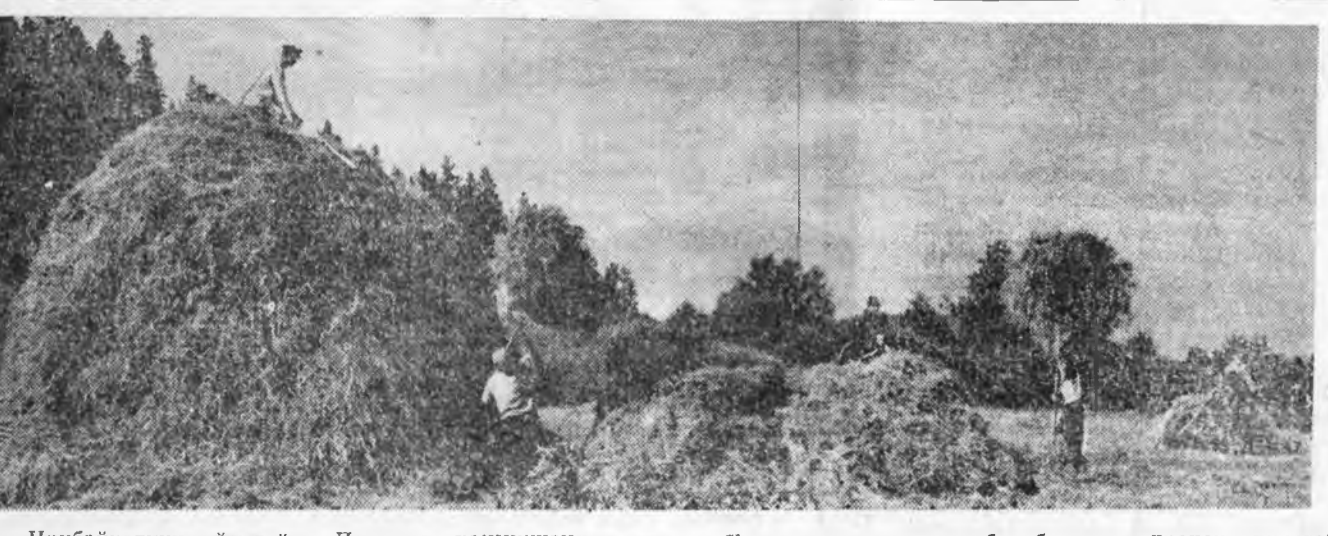
Ж. Бадмаев, манай корр.

ВЦСПС-эй табадахи пленум

июлийн 28-да Москвада Союзуу-байшангай Колонно зал соо ВЦСПС-эй табадахи пленум нээг-дэ. Промышленность, транспорт, аэрокосмос, наука, техникын шэнэ үйлдэлтэнуудые үйлдэбэридэ түрүүлэхэ тухай партинын XXI съездын шийдхэбэринууды бэс-үүлдэ ажаллашые элсүүлэн эм-хидхэ талаар профсоюзна орга-низациудай ябуулха хүдэлмэри, ВЦСПС-эй ЦК-эй июлийн Плену-дийн шийдхэбэринууды уламжалан, профсоюзнуудай дүүргэхэ зорилго-той тухай асуудалы пленум зүб-хэлсэхэ байна.

тэлбэрилэгшэд, үйлдэбэридэ шэнэ юмэ үүсхэгшэд, предприятинуудай хүтэлбэрилэгшэд, үйлдэбэрин сар үргэлжын зүблөөнүүдэй түрүүлэг-шэнэр, совнархозуудай, СССР-эй Министруудэй Советэй болон РСФСР-эй Министруудэй Советэй гүрэнэй комитедүүдэй хүтэлбэри-лэгшэд болон бусад уригданан бай-на.

Профсоузуудай Москва городой советэй түрүүлэгшэ В. И. Крестя-нинов, профсоузуудай Свердловско областин советэй түрүүлэгшэ А. И. Быков, профсоузуудай Латвин республикайска советэй түрүүлэг-шэ В. А. Блюм түрүүшын элидхэл-нүүдые хэһэн байна.

Прибайкалин аймагай «Путь к коммунизму» колхоз үбнэ хурьяалгынгаа түсэб табн гаран процент дүүргэбэ. Энэ колхозой Нестерово тосхойдохой бригада үбнэ ехэ найнаар абана. Эндэхид түсэбөө 60 процент болгобо. ЗУРАГ ДЭЭРЭ: тус бригадынхид хүри табижа байна. А. МАНТАВАН фото.

МОЛДАВСКА ССР. Лазовско районной Карл Марксын нэрэмжэтэ хүдөө ажахын артелин механиза-торнууд тарья хурьяалгын бүхы техникэ забарилжа, бэдэн бол-гонхой. Колхозиниуд энэ жэлдэ 1.200 гектар орооното ургамал хурьяаха юм. Хурьяалга амырлан хэхэ гэжэ эдэнэр шийдээ. Залуу комбайнер Алексей Грий-майло 130 гектартай талмай дээр-хи орооно хурьяаха, га бүриһөө 22 центнерһээ бага бэшэ ургаса аба-ха уялагатай. ЗУРАГ ДЭЭРЭ: А. Гриймайло. ТАСС-эй фотохронико.

Хээрын ногоогоор силос дарагдана

Энэ июль нара соо Баргажанай алишые нотагуудта хура бороо ехэ орожо, хаа хаангүй үбнэ ногооной болон орооно тарьяанай ургаса нил-дэб найжараа. Түрүүшээр гандажа байһан добо дошо, үндэр газар-нуудта хура бороогой һүүлээр элд-бэ үрмэдэнэ, халаахай гэхэ мэтэ илангага элбэгээр ургаа. Жэшээ-лхэд, Зүүн Баруун Хүнтэйин үргэн-талын тарьяалангай захаар сабша-жа, силос дарамаар элдэб буртаг үбнэ, үрмэдэнэй элбэгээр урганхай. Мүн һүүлэй үедэ кукуруза, наран сэгсэ болон силосэй бусад ургамал-нуудай ургаса хараа байса найжар-жа, урда жэлэйхнээ ехэ үбнэ но-гоон абтахаар хүлээгдэнэ.

Аймагай колхозууд, Курумканай совхоз үбнээ сабшаха, хурьяа-нганга хажуугаар хээрын ур-гамал ногоогоор эртын силос дара-жа эхилбэ. Байгша ондо аймагай-хид адууһа малдаа педондонойхи-до орходоо 3 дахин ехэ шэмэтэ тэ-жээл бэлдэхэлгэ шийдэнхэй.

Энэниие хараада абажа, Курум-канай совхозойхид хээрын үрмэдэ-лэ, халаахай сабшажа, силос ехээр дарахын тула горьтой хүдэлмэри хэжэ байнхай. Байгша ондо эндэхид хамта 12 мянган тонно силос дара-ха түсэбтэй юм. Тингээл үчэн бу-ридэ 10—10 тонно, хонин бүридэ 4—5 центнер шэмэтэ тэжээл бэлд-хэхэ аргатай болохо байна. Тус совхоз энэ хабартага Зүүн Хүнтэйин талада, мүн Сахулин үһалагдадаг газарнуудта хамта 2500 гектар тэ-жээлэй ургамалнууды тарьяа нэн. Эндэ 664 гектар кукуруза, 172 гектар наран сэгсэ муу бэшээр урганхай.

Эдэ ургамалнуудай эдешэжэ, ехэ болохые хүлээжэ байнгүй, совхо-зойхид хээрын ногоогоор силос даража эхилээ. Совхозой тра-кторна бригадын 13 хүдэлмэрилэг-шэд, механизаторнуудһаа бүридхэн звено энэ хүдэлжэ байна. Ажал хүдэлмэршэ найса оньһожоруулһа-най ашаар тус звено түрүүшын 3 үдэр соо 200 тонно найн шанартай силос Зүүн Хүнтэйдэ дараа. Тэрэ-шэлэн совхозой 2-дох отделинин-хид Сахули гэжэ газарта хээрын ногоогоор силос даража эхилэнхэй. О. Раднаев, манай корр.

СССР-эй Далайн-Сэргэй Флодой үдэрэй хүндэлэлдэ

Июлийн 31—СССР-эй Далайн-Сэ-ргэй Флодой үдэр юм. Энэ зан-шалта найндэрые баяр баясхалан-тайгаар гэмдэгдэхын тулада бүхы оромнай бэлдэхэе байна. Горо-дууд болон тосхонуудта, Совет Армин, Далайн-Сэргэй Фло-дой частынуудта Советскэ Сою-зай героинуудтай уулзалганууд боло-но. Эсэгэ оройной флодой алдарта түүхэдэ зориулагдан лекци, элид-хэлнүүд хэйдэнэ. Союзта республи-каниудта, хизааринуудта, област-инуудта дһан доогүүр ябалтын спор-тоор, мүн онгосоор ябадаг коман-дануудай, далайн моделистуудэй мурсысөөнүүд үнэргэгдэнэ. (ТАСС).

Малшигчид, Улан-Удэ городой партийна ганизацинуудай эдэбхитэдэй суглаан

Эхнэршнь 2-дох
иурта)

СЭ-эй Кабанский райкомой
нхэр Тихоненко үгэ абан
ртин ЦК-гэй июлиин Плену
баталан абанан шидхэбэрин
аймагайнгаа ажалшадай
н коннар дэмжэж, шудалжа бай
э маххай хөөрбэ.

Аяар Кабанский аймагай ажалшад
тус ф... ЦК-гэй июлиин Пленумэй
тэшилдэ ехэ уялга абаад,
соли Хүтлэсэе мурьсөөн улам
нэй Тээр бедаруулаа нэн. Тингэжэ
тула хүдэлмэридөө нилээдгүй ам
коллоо туйлаа. Промышленна про
екти гаргах хаяд жэлэйнгээ туйлоо
ймагай хүдэлмэришэд 103 про
центэй бүтээсые дээшлүүл
бөө баһал 103 процент дүүр
байна. Тинхэ зуураа, үйлэд
оньхожоруулаха хэрэгтэ ехэ
хандуулаа,— гэжэ үгэ хэ
мэдүүлбэ.

Энэнь, Байгалай модоной ба
Темлюин цементин заводто,
арилгын организацинуудташы
ека ажал оньхожоруулаг
нэрхэн хахад жэлэй турша
алан нарижуулгын 400 дурад
эбжэ орожо, нилээд олонинь үйлэд
нэбтэрүүлгэдээ. Энээнэй
бүри хамта 1,5 миллион түхэригэй
дэйд хэбэбэ.

Асеев шэлэн аймагай хүдөө ажахы
шын далайстайгаар хүгжэжэ бай
ншэд илдэ
гээр
исе
эн б
унин
ншэнэй ёһоор, цементин заво
ншифер хэдэг цехын үйлэдб
технологий муу, ажалай бүтээ
на. Га, гаргаһан продукциян ша
калтираргүй. Тэршэлэн барилгын
скэ мээр удаанаар, шанаргүйгөөр
заглана. Илангаяа барилдажа
э эрхлэн барилганууд муу шал
дгаар бүтээгдэн дээрэһэй
гудан саг соо ашагалгада
ИСС-гүй.

Эдэ бүхэ дутагдалнууд юун
нээ болонб гэхэд, партиин
он, партийна эхин организаци
ажахын хүтэлбэрилгэшэд эм
дэй хүдэлмэри нулаар ябуул
шэд,— гэжэ тэрэ хэлбэ. Саа
үгэ хэлэгшэ Бурядай совнар
э зарим таһагууд болон управ
нуды шүүмжэлээ. Юундб гэ
тээгээр промышленна пред
тинуудай ажал хүдэлмэрин
иуулар түсбэлэһнөө мэдэжэ
наад, тэрэнэ зүб болгохын, ал
э бүхэ зайсуулгын тула ямаршы
хэлээ абадаггүй байна.

Эдэ үйлдэбэринэ оньхожоруул
бэрг нулаар хүтэлбэрилгэдээ,
шоло, картон хэхэ Сэлэнгын
н диннадай барилга унжагайржа
Удэ, Имангал хүтэлбэрин муу
нээ эндэ нимэ байдал тохёол
Тэршэлэн ВЛКСМ-эй обком
барилгы шефтэ абанан аят,
е болотор амаршы туһаламжа
рөгү, нэгшэе хүнийн энэ ба
рдаа элбэгээгүй байһаар.
сомолой областной организаци
нэн үгэдөө хүрэхэ байха гэжэ
н гдана.

Улан-Удэ хотын дэргэдэ хургуу
нэ физикн багша Илья Николаевич
нэков сугтаа ажалладаг Захаров гажэ
нэмингаа гэргй угдуугай нэгэ таһагда
нэвэлдэ нэн ха. Энэ айтай һамганинь
бүхэндэ томо шара зад самовар соо
байр бусаалад, хоёр гурбан үндэгэ шани
нда, залуу багшада асардаг байба. Заа
нэвэлдэ таһага соо— нэгэ түмэр орон, тү
нэвэлдэ стол, зүгөөргүй олон номууд.
Мэргэжэй жэлэй урда тэрэ хургуулаа дүүр
нэ студент бичэ болоншын наа, хуу
нэмингаа зан абарине хубүүн үшөөд
нэвэлдэ эгэн дуратай шүлэгүүдэ даб
нэ соогоо ехэ наринар буулгажа башдаг,
нэвэлдэ үгэхэе байһан юмэ шэнги ун
раргаһан газарта тэмдэг хэдэг, тэрэнэ да
нэвэлдэ бужа дабтадаг, бусад нүхэдтөөл ад
нэвэлдэ гаража ошохо тухай бододог
байба.

Мүнөөдөр Илья Николаевич сэдхэлээ
нэвэлдэбэн аянтай, энээнлээ уругша
нэлаа, саашадаа юунэй болохо бай
нэвэлдэ наган доро хамтадан сасуулаха үзэ
нэвэлдэ «Оршмог» гүрэнгэ гараһан тухай, хай
нэвэлдэ гажэ урлан бодолгоно һанаад үзэхэ
нэвэлдэ амаршы этигэмээр башэ жэгтэйб

Оршмог хүршэ Захаровтай нэгтэе төв
нэвэлдэ байхалаа Илья Николаевич түр
нэвэлдэ тухайгаа айлхатар һонин мумэ
нэвэлдэ гажэ нэн ха. Юуб гэхэдэ ядуу ту
нэвэлдэ байдалтай тэндхи халымагууд нарай
нэвэлдэ баян хүлэсүүдтэ худалдадаг
нэвэлдэ буу. Өөрнэй халы Смирнова гажэ
нэвэлдэ хараһэ зүүһан халымаг угһаа га
нэвэлдэ байгаа. Мүнөө бодод үзэхэдэн хүн
нэвэлдэ хургуули худар шудалха абадла

— Долоон жэлэй түсбэй харюу
салгатай даалгабаринууды манай
аймагай ажалшад, партийна орга
низаци нэрэтэй түрэтэйгөөр дүүргэ
хэ гэжэ областной, городской пар
тийна эдэбхитэдэй суглаае най
дуулхыемни зүбшөөгйт,— гэд нүхэр
Тихоненко хэлбэ.

Зүүн Сибириин түмэр замай 3-чи
отделениин начальник нүхэр Ры
бинский үгэ хэлбэ.

— КПСС-эй ЦК-гэй июлиин Плену
мэй хүндэллэдэ абанан социалист
ическэ уялгаяа республикын түмэр
замшад амжалтатыйгаар дүүргээ,
— гэжэ үгэ хэлэгшэ мэдүүлбэ. Түмэр
замшад ашаа шэрэлгээр хахад жэл
эйнгээ түсбэ 39 мянган тонноор
үлүүлээ. Темлюин, Улан-Удын, Оно
хойн, Загастайн станицинуудай кол
лективүүд бүришые найнаар хүд
лөө. Тэдэнэр продукциян өөрийш
үнэ хиндаруулаха түсбөө 3 про
центээр, ажалай бүтээсые дээш
лүүлхэ түсбөө 8,5 процентээр үчүл
лэн дүүргээ, 9 миллион түхэриг
олзо доход абанан байна.

Коммунистическэ ажалай кол
лективэй, ударнигай нэрэ зэргэдэ
хүртэхын түлөө мурьсөөн үргэнээр
дэлгэрээ. Мүнөө 270 бригада, ха
лаан, цех энэ мурьсөөндэ оролсон
хой. Гадна, түмэр замшад урлан
нарижуулгын 203 дураджал оруул
жа, 240 мянган түхэригэй алмалта
хэһэн байна. Богонидхогдон үдэр
тэ орожо хүдэлмэришэй ашаар ажа
лай бүтээсэ нилээдгүй дээшлээ.

— Түмэр замшад урда харюу
салгатай зорилго мүнөө табигда
хай. Ойрын сагта тепловоз болон
электровозуудаар ашаа шэрэдэг бо
лохо байнабди. Энэ зорилгы бэ
лүүлхын тула тепловоз болон элект
ровозууды жолоодожо шадаха хү
нуды бэлдэхэ хэрэг мүнөө
эмхидхэжэ байнабди,— гэжэ үгэ хэ
лэгшэ үргэлжэлүүлэ.

КПСС-эй ЦК-гэй июлиин Плену
мэй шиндхэбэринүүд дотор түмэр
замшад урда туйлай ехэ зорил
гонууд табигдаа. Манай республи
кын түмэр замшад партиин ЦК-гэй
Пленумэй табиһан эдэ зорилгону
уды заагагүй дүүргээ. Мүнөө т
дэнэр ашаа шэрэхэ 1960 оной түс
бэе болзорхоон урид, декабриин
24-дэ дүүргэхэ гэһэн хүндэтэй уя
лга абаад ажаллажа байна.

Партийна эдэбхитэдэй суглаан
дээрэ мүн Бурядай комплексно
научно-шынжэлэгчын институтай
директор нүхэр Лубсанов, «Правда
Бурятии» газетин редактор нүхэр
Стегачев, партиин-советскэ жургуу
лин директор Кузнецв, партиин
обкомой секретарь нүхэр Могоев
болон бусад хамта 15 хүн үгэ хэ
лээ.

Коммунистическэ, хүдэлмэриш
эдэй партинуудай түлөөлэгшэ
дэй Бухарестэ зарлагданан зүб
лөөнэй дүнгүүд тухай КПСС-эй
ЦК-гэй Пленумэй баталан абанан
резюлюцие суглаанда хабаадагшад
нэгэ ханалаар найшаан дэмжээ.

Суглаан зүбшэн хэлсэһэн асуу
далнуудаара дэлгэрэнгы тогтоол
баталан абаа.

Партийна ажабайдалай хонинууд

Архангельскийн модошодой
үүсхэлээр автомашинада баг
саар модо ашаха болон бусад
шэнэ аргууд Ээрийн лес
промхоздо үргэнөөр хэрэглэ
дэжэ эхилээ. Жэшээлхэд, бен
зинээр хүдэлдэг «Дружба»
хүрөөгэй мотористнууд нү
хэд Арамовичус Альбис, Ара
мовичус Гедемне гэгшэдэй хү
тэлбэри доро эндхи бага
комплексно бригадын ажал
хүдэлмэри үдэрһөө үдэртэ онь
хожоруулагдажа байна.

Багсаар модо ашаха шэнэ
арга хэрэглэн ажаллаад бай
хала, жэл соо гүрэнэй 60 мян
ган түхэриг алмагдахааа гал
на, нэгэ автокран жолоошон
тобо, мүн модо ашадга 2—3
хүн сүлөөржэ үгөө. Гэхэтэй
хамта ажалтайн бүтээсэ горь
тойгоор дээшлэн, мүн модо
ашалга горьтойгоор түргэдхэг
дэһэн байна.

Партиин Заиграйн райкомой
бюро модо багсаар ашжа,
ажалаа оньхожоруулжа бай
һан нүхэр Арамовичусын бри
гаданиндай үнэтэ үүсхэлэе
найшаан дэмжээд, түрүү энэ
шэнэ аргые ойрын болзорто
үйлдэбэрилдэ үргэнөөр нэбтэ
рүүлхыень аймагайнгаа лес
промхозуудай хүтэлбэрилгэ
шэдые, мүн тэндхи партийна
эхин организацинууды уялга
лаа.

Сэлэнгын совхозой залуу
наалишан, комсомолка Галина
Данзанова байгша ондо үнээн
бүриһөө 2400 литрһээ дошо
бэшэ һу хааха дээшлүүлэгдэ
һэн социалистическэ уялга
абанхай.

Тинн энэ оной түрүүшын ха
хадта нүхэр Данзанова дааж
байһан үнээн бүриһөө 1877
литр хаагаа гэхэ гү, али үдэр
бүхэндэ 10 килограмм шалуу
һун абтан болоно. һу на
лия саашалдан дээшлүүлхэ
арга боломжоёо хаража
үзөөд, Галина жэлэй эсэс
хүрэтэр үшөө 600 литр һу ха

ха нэмэлтэ уялга абаа. Үгэ
рэгшэ жэлэйн дүнтэй жэшэ
бэл, энэнь хоёр дахин ехэ бо
лоно.

Арга боломжонуудаа хара
жа үзөөд, шэнэ уялга абтан,
залуу наалишан Галина Дан
зановагай зоригжолтой үүсхэ
лэе аймагай наалишадай дун
да үргэнөөр тунхаглаха,
дэлгэрүүлхыень КПСС-эй Сэ
лэнгын райкомой бюро совхоз,
колхозуудай партийна эхин
организацинуудта дуралхаа.

Хүдөө ажагыгаа саашадань
хольн хараатайгаар хүгжөөхэ,
бни байгаа арга боломжонуу
даа зүбөөр ашаглаха зорилго
нууды партиин Түнхэнэй рай
ком табиһан байна.

«1960 оной түрүүшын хахад
та социалистическэ уялгану
удай дүүргэлтын зарим дүн
гүүд тухай» элидхэл һая бо
ложо үнгэрһэн аймагай ком
мунистуудай суглаан дээрэ
КПСС-эй Түнхэнэй райкомой
нэгдэхин секретарь нүхэр
П. Н. Иванов хэбэ. Хүдөө
ажахын түрүүшүүд болон бус
адшы партийна бэшэ эдэбхи
тэд эндэ олоороо хабаадалсаа.

Элидхэл тушаа хамта 14 хүн
үгэ хэлбэ. Түүхэтэ долоон жэ
лэй түрүүшын хоёрдохи жэлдэ
абанан социалистическэ уял
гануудаа ямараар дүүргэжэ
байһан тухайгаа тэндхи «Си
биряк» колхозой главно агро
ном Стрелков, «Путь ком
мунизма» колхозой парткомой
секретарь Тармаев, Сталиний
нэрэмжэтэ колхозой түрүүлг
нэс Бильгаев болон бусад хо
нирхолтойгоор хөөржэ үгөө.

Элирүүлэгдэһэн дутуу дун
данууды эрид шууд усалдаха,
энэ жэлэй хоёрдохи халдта
аймагай партийна организаци
нин бэлүүлхэ зорилгонууд
тухай тодорхой хэмжээ
ябуулганууды коммунистуу
дай суглаанда байлсалшад нэ
гэн дуугаар баталан абаа.

ГОЛОДОЮ ГАРГАНАГУЙ

Модоной доодо складта (Ээрийн
леспромхозой) модо ута зандань
шэрхэн автомашинууд таһал
дангүй хойно хойнооо эржэл бай
даг. Жолоошод үдэр бүхэндэ хэдэн
зуун кубометр модо доодо складта
буулгана. Тэдэ ехэ модо саг соонь
сорт сортоорин илгэха, нэгэ хэм
жүүрээр тайраха, штабель болгон
ялгала гэгшэ тимышые бэлэн бэ
шэ ха юм. Энэ ажалда нүхэр Симо
новой бригада хүдэлдэг.

Электрохөрөөгэй моторист Павел
Болдынок модоо хэрэгтэй хэмжүү
рээрн тайрадаг. Нүхэр Болдынок
модо хөрөөдөхөө хэрэглэгдэхгүй
тайрадаһа гаргахгүй гэжэ ходоодо
оролдожо байдаг заншалтай. Сорти
ровшигууд нүхэд Николай Павлов,
Владимир Джумыга, Климентий Си

монов гэгшэд үдэр бүхэндэ хала
найнгаа нормо холо үлүүлэн
дүүргэдэг юм. Тус леспромхоз со
гоо нүхэр Симоновой бригада тон
түрүүлхэ коммунистическэ ажалай
бригадын нэрэ зэргэдэ хүртэһэн
байна.

КПСС-эй ЦК-гэй июлиин Плену
мэй шиндхэбэринүүды бэлүүлэн,
түрүү бригадынхид нормоор хара
агдаһан 65 кубометрын орондо хэ
лаан бүхэндэ 90 кубометр модо нэ
гэ хэмжүүрээр тайрана. Энэ лес
промхозой модошодой дунда дэл
гэрһэн мурьсөөндэ тус бригадын
хид мүнөөшэ түрүү нууригаа ээл
хээр. Тэдэнэр предприятиянгаа
дамжуулгын Улаан туг барижа
ябана.

С. Тюлюкин.

Нина Завгородняя үшөө багахан басаган ябаханаа хойшо шахтер болохо гэжэ хүсэдэг нэн. Тэрэ хүсэлтын бэлүүлэгдэнхэй. 1954 ондо Читын горно техникум дүүргэһэнгээ һүүлдэ Галуута-Нуурай шахтануудта таһалга-рлагүйгөөр вентилициин участегта хүдэлмэрилнэ. Нина Захаровна үдэр бүхэндэ эгэн түрүүлэн шахта соо орохо агаарай тооло болон газай бүридхэл тодорхойлдог юм. Зураг дээрэ: 2—5 шахтын вентилициин десантник Н. З. Завгородняя. Ф. Моренецн фото.

Харюусалгагүй хүнүүдые малшадар табина

Нийтын малай тоо толгой оло
шоруулаха, ашаг шөмыньн дээш
лүүлхэ хэрэгтэ хамаг хүсэ шадала
хамнангүй гаргадаг, һайн үрэ дүн
гүүдые туйлажа байдаг малшад
Ахын аймагта үдэр бүри олошорно.
Тингэбэшы зарим фермэ, отара
нуудта ажалдаа хайша хэрэгээр
хандадаг хүнүүдэй хүдэлмэриһөө бо
ложо, колхозуудай нилээд ехэ гар
зада орологын мэдэжэ. Жэшээл
хэдэ, үнгэрһэн хабар «Улаан Аха»
колхозой 2-дохин комплексно брига
дин хонид олоор гарзалһан юм.
Илангаяа Мойлто гэжэ газарта
оройдоол 200 эхэ хониной отара
дааж байдаг хониншон Лубсан
Сантисбаев ажалдаа муугаар ханда
на. Хонин бүриһөө нэгэ хурьга түл
жүүлхэб гэһэн уялга дүүргэхын
орондо нарай хурьгадые хүйтэн хо
то хөрбө соогоо үдэн хооһорон, ной
то хүйтөөр байлгаад, 40 гаранниен
гарзалуулаад байна. Нүхэр Сантис
баев гэшэмнай хоохон үгэ хэлээд
лэ абадаг, залхуу гэжэ үнийнэй мэд
ээжэ болонхон хүн. Тимыньн мэдэ
жэ байгаад, колхозой правлени
юундэ һүрэг хониды тэрээндэ
далгаа гэхэбшэ?

«Улаан малшан» колхозой Улаан
Нугын харлаг үхэрнүүдэй гүүртэ
баһал бэрхэтэй байдалдаа ороһон
байна. Энэ гүүртые залуу малшад
Зина Габанова Борис Мунконов
хоёр дааж байдаг. Теэд харууһа,

муутайһаа 11 үнээн хүшэ тэнхээгээ
баржа, тугаллаха байһан аад, үхэ
шэһэн байна. Үлэһэн үнээдын ба
һал үбэлжэлгэнөө тэнхээгүй гараа.
«Коммунизм» колхоздо нимэрхүү
дутуу дунданууд баһал ушарна.
Ямар шалтагаанаар нимэ ехэ үхэл
гарза гаранаб гэбэл, нэн түрүүн
зарим колхозуудай правлени, пар
тийна организацинууд мал адуулаг
шад, наалишадар харюусалгагүй,
ажалдаа хайша хэрэг хандадаг хү
нүүдые табина.

Аймагай хүдөө ажахын инспек
цин баһал саг дары хэмжээ аба
дгүйн гэмшэлтэй. Инспекцин
ахалагша зоотехник нүхэр В. Ман
ханов, ахалагша ветврач нүхэр
Шарханов гэгшэд отара, гүүртэнүү
дээр тон үсөөн харагдадаг. Тимэ
хадаа тэдэнэр юнэйшые боложо
байһые, ямар тунһаламжа хүргэ
хээ саг соонь яжа мэдэхэб даа?
Тээд өөһэдэ муугаар хүдэлжэ бай
халаа, колхозуудай мэргэжэлтэдэ
шанга эрилтэ табиха аргагүй боло
шоно.

Долоон жэлэй хоёрдохи жэлдэ
манай аймагай малшад ехэ уялга
нууды абаад байна. Тэдэндэ һай
наар туһалаа, түрүү дүй дүршл
үргэнөөр дэлгэрүүлхэ хэрэгтэ анха
ралаа хандуулыт гэжэ колхозой хү
тэлбэрилэгшэдэ дуралдаһана.
Д. Дугаров.

ЭНЭ НОМ УНШАГТЭ

УЛЬЯНОВТАНАЙ БҮЛЭ ТУХАЙ

«Ульяновтай бүлэ» гэжэ Мариэтта
Шангалтай ном уншажа хонирхот,
тухай хургангыгаар хөөрөхэ хүсэл
нэвэлдэ хонирхоно.

Ульяновтай бүлэ дээрэ хургуу
нэ физикн багша Илья Николаевич
нэков сугтаа ажалладаг Захаров гажэ
нэмингаа гэргй угдуугай нэгэ таһагда
нэвэлдэ нэн ха. Энэ айтай һамганинь
бүхэндэ томо шара зад самовар соо
байр бусаалад, хоёр гурбан үндэгэ шани
нда, залуу багшада асардаг байба. Заа
нэвэлдэ таһага соо— нэгэ түмэр орон, тү
нэвэлдэ стол, зүгөөргүй олон номууд.
Мэргэжэй жэлэй урда тэрэ хургуулаа дүүр
нэ студент бичэ болоншын наа, хуу
нэмингаа зан абарине хубүүн үшөөд
нэвэлдэ эгэн дуратай шүлэгүүдэ даб
нэ соогоо ехэ наринар буулгажа башдаг,
нэвэлдэ үгэхэе байһан юмэ шэнги ун
раргаһан газарта тэмдэг хэдэг, тэрэнэ да
нэвэлдэ бужа дабтадаг, бусад нүхэдтөөл ад
нэвэлдэ гаража ошохо тухай бододог
байба.

Мүнөөдөр Илья Николаевич сэдхэлээ
нэвэлдэбэн аянтай, энээнлээ уругша
нэлаа, саашадаа юунэй болохо бай
нэвэлдэ наган доро хамтадан сасуулаха үзэ
нэвэлдэ «Оршмог» гүрэнгэ гараһан тухай, хай
нэвэлдэ гажэ урлан бодолгоно һанаад үзэхэ
нэвэлдэ амаршы этигэмээр башэ жэгтэйб

Оршмог хүршэ Захаровтай нэгтэе төв
нэвэлдэ байхалаа Илья Николаевич түр
нэвэлдэ тухайгаа айлхатар һонин мумэ
нэвэлдэ гажэ нэн ха. Юуб гэхэдэ ядуу ту
нэвэлдэ байдалтай тэндхи халымагууд нарай
нэвэлдэ баян хүлэсүүдтэ худалдадаг
нэвэлдэ буу. Өөрнэй халы Смирнова гажэ
нэвэлдэ хараһэ зүүһан халымаг угһаа га
нэвэлдэ байгаа. Мүнөө бодод үзэхэдэн хүн
нэвэлдэ хургуули худар шудалха абадла

дань Василий ахаань үдүүгээр оролдо
но, дэмжэлэн хүн байхагүй.

Бүри һаял даа — арбан жэлэй саана
болонхон нэгэ ушары Илья Николаевич
оройдоо «мартадаггүй. Маша эгэһэнэ
үбгэнтөө, өөрийшэ үбгэ асга томо толгой
той, мешанска староста Смирнов, хүн
дэтэ айлшан, шажаанай дарга Николай
Иванов гажэд эрэд, һаялан гимнази
дүүргэн хубүгэ амаршалаа байл. Пу
лаадаа доошон уяһан Феня эгэһэнэ гор
шноо соо хангалтай хайһанаар өлөшүү
һэн халымаг ногоон сай оруулаа агша
һэн. Тэрэ гэгэһэнэ хойшо нима амтагтай,
гашууотар шара улаан сай хаанашы уужа
үзөөгүй ха юм. «Зай нигэдэ хайшаа ошо
хонин гэшөө?» гэжэ хурахадын, «Назань
хотын университеттэ орохонин» гэжэ хал
та хоолойгоо занан, Илья Николаевич хар
нуусаба. Тэндхи гимназиһаа оройдоол
хоёрхон хүн университеттэ ороһон байгаа.

Энээнлээ сааша болохоодо олон яһан
зоной ажаһуудат, шуулатай эхэ Казань
хото, студентнэрой дунда үнгэрһан хэд
нэн жэлүүдын, эрдэм ном заалгаһан
элитэ ехэ багшанарын хубүүнэй һанаанда
удаа удаагаа һубарилдаһаар ороно.

Физикн багша Илья Николаевич дүтэ
дүтэ аад, түргөөр алхалһаар, халзаран
гажа абанан малаан сохобө пулаадаар ар
шааар ехэл энээдтэй юмэ клаеста орошо
но һэн. Туралхин ээрүүшгэ байһан хадаа
«р» «л» үзэгүүдые зүбөөр хэлэжэ огто
шаддаггүй байгаа. Угтажа байһан хубүүд
эдэ бүгдэмьн аягалан харахадаа, шаг
шууяа тайжа, наала баржа болохо байгаа
ошуу. Тингээд эгэн түрүүшын хэшээһээ
ахилээд, залуу багша хайшаны гээд бээ
дэ хубүүдэйнгээ һанал сэдхэлхэе сүм
хандуулжа шаданан, үнэхөөрөө тэдэнээ
гарта абашанан юм.

Багшанар суглардаг байба. Инспектор
һамганай дүү басаган Машенька Бланк
гэгшэд тэдэнэр хамаг ханалаа хандуул
жа, зугаатай наадаат үдэһынгээ сагые
үнгэрлэдэг байл.

Замагай һанал татадаг энэ басагай уг
гарбал тухай богонихонор халаха болоо
һаа нима. Басаганай эсэгэ Александр
Дмитриевич Бланк Петербурган мелико
хирургическа академи дүүргэһэн юм. Анна
Ивановна Грошопф гэдэг немец яһанай
һамгатай байһаниин залуушагтаа наһа
баршөө байл. Тинган гэхэлээрнэ Алек
сандр Дмитриевич нэгэ хубүүтэй, табан
басагатада үлэһэн юм. 1847 ондо док
тор Бланк отставкада гаража, Казань хото
шадар нэгэ бишыхан тосхон худалдажа
абаад, тэндэ байрлаба.

Веретениковийдэ суглардаг залуушуул
соһоо физикн багша Илья Николаевич
Ульянов ходоодо эгэн һүүлдэ үлэшэдэг
байба. Теэд тэрэ заримдаа үдэршы орожо
эрэдэг байл. Маша Бланк тэрэ хоёр зэр
гэлдэ һуугаад, хари халынэй оршуулаха
хэдэг, уншажа һурадаг һэн. Маша Бланк
физикн багшадэ хари халэ заадаг бай
гаа. Илья Николаевич гимназиһаа һурадаг
байхалаа хари халэ үзэбшые үшөөл һайса
шудалаагүй юм. Хүрин эдир залуу багшын
хэлэней дүрим гүрим зааха башэ, оройтэ
тогтозо торохогүй бэрхээр дугардаг, һай
наар башадэг байгаа ошуу. Француз хэлэ
заалгажа байхалаа, энэ басаган хургуули
да һураагүй, багша гэгшэе мэдөөгүй бай
на гэжэ Илья Николаевич ойлгобо. Тинг
гээшые түгэхэ, географи гэхэ зэргын эр
дэмье оройдоо шудалаагүй байһандаа Ма
рия Александровна ехэл шаналдаг байл.

— Илья Николаевич, намда юрэнхы эр
дэмээр зааха һэн хат, би гимнази дүүргэ
гүй ха юмбид даа,— гэжэ нагэтэ басаган
хандаба.

Тэрэ гэгэһэнэ хойшо хари хэлээр заал
гадаг Илья Николаевич өөрынгөө багша
Маша Бланкда юрэнхы эрдэм заадаг болоо
байл. Улаан саг соо нигэжэ хамтадаа эр
дэм ном шудалһан энэ хоёр залуушуул
бээ бөөнгө абари зангые абажа гэхэ юм
гү, али сэдхэл бодоороо улам дүтэ бо
лоһон байгаа.

1863 оной хабар Машенька Бланк фи
зикн багшадэ хадамда гараха болобо.
Тингээһөө өөрынгөө эсгын байһан Кокүш
кино тосхондо Машенька түрүүшээр ош
обо. Тэндэ түрэн болохо байгаа. Пете
рбургын хирургическа врач Бланк гэдэг хү
нэй басагые һамга абахан гэжэ дуулаха
даа, Астраханиин түрэл гарланууд эхээр
байсаба, хухилдэбэ.

Кокүшкино тосхоной тарышат «Мария
Александровна халамда гарахан», «баса
ганай заһал бэлдэгдэжэ байна юм ха» гэ
жэ байгаад будгадаа хэлсэдэг болобо. Ти
нгээд ад буд, элдэ миндаһа утаһа асархаа
Казань ошохо аргагүй байгаа байл. Тан
дэ буһалгаанай болоһон ушарһаа сэрэгэй
байдал сонсохогдон байба. Басаганда
үгтэхэ ёһотой хубсаһа, заһал шөмөглэлые
Мария Александровна өөрынгөө уран га
рраар бүлтэньн шалуу бүтээһэн байгаа
ошуу.

«Кавказ ба Меркурий» гэжэ ойштын
хүн зоние шэрэдэг, тэрэ үдэе огто
үзэгдөө харагдаагүй гоё пародот намар бо
лоһон хойно Волгые үгсэжэ ябаба. Энээн
соо хоёрдохи зэргын нигэ багахан таһал
да һаялан түрэ хуримса хэһэн залуу
айл—Ульяновтан ялаасаа һэн.

Нагэтэ паролодойгоо зогсоходо, хүн
зоний будлаада эрье руу ябашан хой

НУРГУУЛИЙН АЖАБАЙДАЛ

Ухибуудыг гар үзүүрэй ажалда дүршүүлхэ, хургаха

Манай ороной, тэрэ тоодо республикнай хургуулинуудта ухибуудыг гар ажалда дүршүүлхэ, хургаха хүдэлмэри илангаяа КПСС-эй ЦК-гэй болон СССР-эй Министрүүдэй Советэй тус асуудалаар тогтоол гаргаһанһаа хойшо улам эршэмтэйгээр, дэлгис эхэтэйгээр ябуулагдажа эхилээ. Түрүүшын үдэрүүдһээ Улан-Удын хоёрдох, гурбадах, түмэр замай хургуулинуудай багшанар, хүмүүжүүлэгшэд ажалда коммунистическээр хандадаг хүнүүдыг болбосуулаха, ухибуудыг гар үзүүрэй ажалда абьяастайгаар хургаха хэрэгые жэшээтэй ёһоор табиһан байна. Мүн Түхэнэй аймагай Хэрэнэй дунда хургуули энэ шухала хэрэгтэй аяхабтар ехэ анхарал хандуулаа.

Дээрэ дурсагдаһан дунда хургуулинуудта 8-10 хүн гар үзүүрэй ажал хэдэг байгаа. Тэдэнэр 120-140 хургаһадай дүүргэһэн шорой тооһо арилгадаг, шала угаадаг, стол, партануудынь аршадаг байһан юм. Мүнөө нэгэ хүнэй хэхэ хүдэлмэри 120-140 хургаһад ямаршэ наадгүйгөөр, бүри түргэнөөр хээд лэ байдаг болоо.

Гар ажалда дүршэһэн, хураһан хургаһа бүхэн ариг сэбэрие сахиха дуратай, хүнэй хэһэн ажалда хүндэтэйгөөр хандадаг, даалгабаряар бэшэ, харин өөрынгөө һайн дураар ажал хэхэ абьяас хэшээлтэй болодог байһанинь арсаагүй.

Хургаһадыг гар үзүүрэй ажалда дуратайгаар хүмүүжүүлхэ асуудалаар РСФСР-эй Гэгээрэлий министрствын, РСФСР-эй Элүүрие хамгаалгын министрствын, РСФСР-эй Педагогическа наукануудай академин хамтадаа гаргаһан тусхай заабаринууд тушаа мүнөө дурдамаар. Тэрэ заабари соо үхибүүдэй элүүр энхье, ариг сэбэрие сахиха, тэршэлэн наһынь, хүбүүн басагынь, бэсын хүдэр илбары хараадаа абажа, элдэб ажалда хургаха, дүршүүлхэ шухала гэжэ хэлэгдэнэ. Нэгэдэхи классһаа эхилээд хургаһад бултадаа классуудайнгаа таһалгануудыг, самбарнуудыг, стол, хандалинуудыг, элдэб тухээрлэг, хэрэгсэлнуудыг сэбэрээр, гуримтайгаар байлгаха, хургуулин хашаа соогурхине ходо сэбэрлэхэ, таһалганууд соогур таригдаһан ургамалуудыг уһалха, харууһалха болон элдэб үнгын сэсэг наһша тариха, ургуулаха уялгатай.

Гадна гурбадах — дүрбэдэхи классуудай хургаһад шорой хамаха, ном худар шэдэхэ, сардаха, шала болон сонхын рамануудыг угааха, тооһо, аршаха, һөгг тариха, һолжоро газараа бэлдэхэ хүдэлмэридэ хабаадсалсаа ёһотой.

Табадах — наймадах классуудай хургаһад дээрэ дурсагдаһан хүдэлмэри хэһэнгээ хажуугаар шала угааха, хургуулин оршон тойронине болбосон тухэлтэй болгохо, тэршэлэн хартаабха, овош болон ондоошье хүдөө ажахын ургамалуудыг тариха, харууһалха, ургуулаха, мүн хэдэн хушуу мал, шуубуу үсхэбэрлэхэ хүдэлмэри хэхэ зэргэтэй. Баһа барилгын элдэб хүдэлмэридэ тэдэниин хабаадуулаха хамаагүй гэхэ мэтэ.

Юһэдэхи — арбадах классуудай хубууд, басагад багашуудай хэдэг бүхы хүдэлмэри хэхэ байханаа гадна, түлэж хуордэхэ, уһа зөөхэ, хургуулин гэр, мастерской заһабарилга, барилгада ябалсаха болон

тинмэрхүү элдэб хүдэлмэридэ элсүүлэхэ ёһотой. Гэбэшы дээрэ дурсагдаһан хүдэлмэри бүхэниин заабол заагдан зандан дүүргэхэ гэхын аргагүй. Ямар нэгэн хургуулида тинмэ хүдэлмэрин байгаагүй һаань, адлирхуу гү, али нотагай эрхэ байдалда тааруу, үлүү ехэ ашатай тухатай ажалаар хэлгүүлхы хэн хорихоб даа.

Хүүлэй хоёр-гурбан жэлэй туршада үхибүүдыг гар үзүүрэй ажалда дүршүүлхэ, хургаха хүдэлмэри манай республикын бүхы хургуулинууд ябуулаха эхилээ, ажабайдал даамайгаар мэдэхэ хүнүүдыг бэлдэхэ хүдэлмэрин түрүүшын шатада бултадаа ороо гэжэ тэмдэглэхэ хэрэгтэй. Хургуулинуудай хэһэн хэрэг, гаргаһан оролдоло юу харуулаб гэхэдэ, багшанарай, комсомолой болон хургаһадай организацинуудай эдэбхи эрмэлзэл хэр зэргээр элсүүлэгдэһэн байһа — тэрэнь жэшээгээр тэрэ хүдэлмэри ябуулагдаһан гэхэдэ болохо. Жэшэнь, 1958-1959 оной хуралсалай жэлэй эхиндэ Улан-Удын хоёрдох хургуулин багшанарай зүблөөн дээрэ үхибүүдыг гар үзүүрэй ажалда хургадаг болохо гэхэн асуудал табигдаа һэн. Тинхэдэ хэхэ хүдэлмэрин юрэнхы түсэб табигдаһан, удаань хургуулин комсомолшуудай суглаанай үзэмжэдэ үгтэһэн юм. Суглаан дээрэ үгэ хэлэһэн комсомолшууд шэнэ үүсхэл, шэнэ түсэбые сүмөөрин һайшаһан, өһөдөө эдир нүхэдөө дахуулан, гар үзүүрэй, гэр байдалай ажалда хургаһаар бэлэн байһана мэдүүлээ һэн. «Багшанарай талаһаа аяхабтар ехэ туйлаамжа, оролдолого гаргангүйгөөр энэ хэрэг эхилжэше болохгүй байшоо һэн. Үхибүүдэй наһынь, бэсын һула сүдыг тэнсүүлжэ үзэһгүйгөөр мүн лэ юмэ бүтээхын аргагүй байгаа бэлэй», — гэжэ хургуулин директор Платон Маркович Матвеев хэлээдэ.

Багшанар хургаһалтаа хамта ямар хүдэлмэри хэхэ тухайдаа зүбшэн хэлсээ һэн. Мүн республикын бусад хургуулинуудыг үхибүүдыг гар үзүүрэй ажалда дүршүүлхэ, хургаха хүдэлмэри бэрхшээл, наад үзэһгүйгөөр, бэлхэнээр эхилээ, ябуулаа бэшэ шуу.

Түмэр замай дунда хургуулин хуралсал даагша Александр Георгиевич Лесичников ингэжэ хөөрэнэ: «Зарим үхибүүд шала угаахаа арсаха, тинхэдэнь хүндүүлхэй зүрхтэй жэмын гүйжэ эрээд, минни хүбүүн угааха ёһогүй гэгэһнүү үгэ хүүр гаргаха ушарал яһалал болодо һэн даа. Тинмэрхүү зантай түрэхид тушаа суглаан дээрэ хэлсэлгэн ха-яа болодог һэн...»

Гэбэшы удааншы болонгүй, үхибүүдыг гар үзүүрэй ажалда хургаха, дүршүүлхэ зорилго бодото дээрэ амжалтайгаар бөлүүлэгдэжэ эхилһэн юм. Үхибүүд өһөдөөшы «хара» хүдэлмэринөө айха, зүрх алдахаа болоё һэн. Түхэнэй аймагай Хэрэнэй дунда хургуулин ахалагша классуудай хургаһад багшанартаа хамта 1958 оной март һара соо 850 кубометр, 1959 оной хабар 900 кубометр сажан түлэж хургуулида бэлдээ. Тэдэ хургаһад гүрэнэй 35 мянган түхэриг алмаһан, өһөдөө ажалай дүй дүршэл олоһон байна шуу.

Манай республикын интернат-хургуулинууд багашуудыг гар үзүүрэй ажалда хургаха арга боломжоор аяхабтар ехэ. Нэгэдэхи интернат-хургуули тэдэ арга боломжонууда бүрин хүсэдөөр хэрэглэжэ шалаа гэжэ тэмдэглэе. Багша-

нарын бүхы шухала эрилтэнүүдыг эрхимээр дүүргэнэ, коммунизм байгуулагдаше ажалда абьяастайгаар хүмүүжүүлхэ зорилгоо жэшээтэй һайнаар дүүргэнэ гэхэдэ үлүү үндэр сэгнэлтэ болохогүй аабза.

Манай эрхим багшанар, хүмүүжүүлэгшэд О. И. Мочалова, Н. А. Пашина, М. И. Уланова (Улан-Удын хоёрдох дунда хургуули), С. Б. Бадиева, Ч. Р. Ямпиллина, О. Б. Тогочева (Бурят интернат-хургуули), Ш. Х. Пантелева, Н. А. Тулсонова, Л. Д. Трушкова (Түхэнэй аймагай Хэрэнэй дунда хургуули) болон бусад хургаһадыг гар үзүүрэй, гэр тойронхи ажалда дүршүүлжэ, хургажа эхилхэһээ хургагүй урид тэдэндээ тодорхой заабари үгэдэг, хүдэлжэ эхилхэлээрнь хажуудань байгаад хургадаг, ажалдай түрүү арга дүршэлтэй танилсууллаг заншалтай. Тэдэнэр «Яжа гуталаа арилгадаг юм», «Гадар хубсаһа яжа, неделдээ хэды дахин һэжэрдэг, арилгадаг байха ёһотой», «Шагта яжа хадахаб», «Оймһоной хахархай яагаад бүтүүлдэг» гэхэ зэргын гэр байдалай асуудалуудаар һонирхолтой хөөрлөөд үнэргэлдэг.

Хургаһадыг ажалда хургаха, дүршүүлхэ талаар туйлаһан амжалтанууд нилээд олон. Зүгөөр зарим хургуулинууд коммунистическээр хүмүүжүүлгын шухала хубинуудай нэгэн болошоо энэ ехэ хэрэгтэ эзэн ёһоор хандажа бирадаггүй гэхэ гү, али һаана амараар хандадаг, олоной дүрбөөн соогур үнэргэхэ һэлдэг гаргадаг гэхэдэ эндүүгүй. Саашадаа бүхы хургуулинуудай үхибүүдыг гар үзүүрэй ажалда хургаха, дүршүүлхэ хүдэлмэридэ багшанар, арадай гэгээрэлий органууд болон республикын Гэгээрэлий министрство бүри ехэ анхарал хандуулаа һаань, һайн байгаа даа.

Городуудай болон хүдөөгэй хургуулинуудай хэһэн хүдэлмэрин зарим дүн гаргаад, тэдэ бүгдыг ажаглан шэнжэлээд байхадаа нимэ тошололнуудыг хэхээр:

Шадамараар, түсэбэй ёһоор ябуулагдаһан тэрэ хүдэлмэри коммунизм байгуулагдаше хүмүүжүүлхэ хэрэгтэ элнтэ ехэ үүргэ дүүргэхэ зорилгодоо тон тааруу, манай республикын хургуулинуудай эрхэ байдалда мүн лэ нилээд зохистой, гүнзэгы удхашанартай хэмжээ-ябуулга байһана бодото үйлэ хэрэг дээрэ харуулаб гэшэ.

Ушөө нэгэ тошолол. Үхибүүдыг ажалда хургаһанай ашаар хургуулинуудай хэдэн олон хүдэлмэрилэгшэдыг сүлөөлхэ, гүрэнэй мүнэгэ зөри арьбалха арга боломжо олоно. Мүн үхибүүд өһөдөнгөө гараар гү, али ондоо хүнэй хэһэн ажал сэгнээд, культура ехэтэй болодог, мүн хургуулида, гэртэй ариг сэбэрие сахиад, нинтын гурим журам наринаар сахижа хургадаг, ажалгүйгөөр ажаһууа аргагүй, элдэбхитэй хүнүүд болодог.

Марксизм-ленинзмын үзэл сурталда үнэн сэхэ, эрдэмэй эшэ үндэ гүнзэгыгөөр шудалһан хүнүүдыг — коммунизм байгуулагдаше хүмүүжүүлхэ хэрэгтэ багша, хүмүүжүүлэгшэ, хургуулин комсомолой болон хургаһадай организаци бүхэн үхибүүдыг гар үзүүрэй ажалда дүршүүлхэ, хургаха заабарине шадамараар хэрэглэхэ, тэрэниин мүнөөнэй хургуулин урда табигдаһан эрилтэнүүдэй шухала нэгэрини гэжэ тоолохо уялгатай.

А. Танхаев, Доржи Банзаровай нэрэмжэтэ багшанарай институудай доцент.

ХИЛДЫН СААНАААА

Советскэ морягуудай туһаламжа

ЛОНДОН, июлин 28. (ТАСС). «Сент-Бритун» гэжэ Англин загана барилгын траулерта тамаралсажа ябаһан нэгэ хүн июлин 27-до ехэ хүндөөр үбшэлһэн байгаа. Англин суднада дүтшэжэ ябаһан советскэ миноносен туһа хургэхээ эрһэн байна. Үбшэлһэн моряк советскэ корабльда оруулагдажа, медицинскэ зохино туһаламжа абаа.

Хаммаршэльд Леопольдвиль ерэбэ

НЬЮ-ЙОРК, июлин 28. (ТАСС). Ассошиэтед Пресс агентствын Леопольдвильһаа дамжууланай ёһоор, Гизгэдэмэл Нацануудай Организациин Генеральна Секретарь Даг Хаммаршэльд Брюссельһээ мүнөөдөр Леопольдвиль ерэбэ.

Урда Корейдэ онсо байдал сонсохгодо

ПХЕНЬЯН, июлин 28. (ТАСС). Парламентда һунгалта үнгэргэхын тула Урда Корейдэ мүнөөдөр үлөөнэй 8 часһаа июлин 31-нэй 24 час хүрэтэр онсо байдал сонсохгодо гэжэ Сеулай радио мэдээсээ. Онсо байдал сонсохын тула полициин 34 мянган сэрэгшэд элсүүлэгдэхэ байна гэжэ мэдээсэл дотор хэлэгдэнэ.

Хиросимада унаһан атомна бомбоһоо хохидогшод

ТОКИО, июлин 28. (ТАСС). Токиогой радиогой мэдээсэлһэнэй ёһоор, атомна бомбоһоо хохидогшон хүнүүдэй аргалуудай Хиросима породой госпиталд нэгэ жэлэй турша соо 40 хүн үхэһэн байна. Олон зуун хүнэй бэнь ехээр муудажэ, үхэхэ аюулаа оронхой.

Латин Америкын арадууд Кубын аха дүү арадтай һаналаа нэгэдэнэ

НЬЮ-ЙОРК, июлин 28. (ТАСС). Кубын арадай һайндэр болохо июлин 26-най үдэрие тэмдэглэхын зорилгоор Латин Америкын хэдэ хэдэн ороноудта олон тоото митинг, демонстрацинууд болоһон байна гэжэ Пренса Латина агентство мэдээсэ.

Ла-Пасадахи горнягуудай Национальна Федерациин үүсхэлээр эмхидхэгдэһэн митингдэ Боливиин олон мянган горнягууд хабаадсалса. Митинг дээрэ үгэ хэлэһэн хүнүүд Кубын революционто хубилалтын угаа ехэ удхашанар тухай зааха зуураа, харин булимтарашадаһаа Кубые хамгаалхы уряалаа.

Һанал нэгэдэлгын демонстраци тухай митингүүд Пуэрто-Рикодэ, Аргентиндэ, Уругвайд, Эквадорто болоһон байна. Венесуэлэй, Перуегэй журналистнууд, Бразилиин, Чилиин, мүн Латин Америкын бусадшы ороноудай политическэ, нинтын ажал-ябуулагдаш Кубын правительствода, арадта амаршалгануудыг эльгээхэ зуураа, «июлин

АНГЛИ. Франкогой Гадаадын хэрэгүүдэй министр Кастилья Лондон ерэндэ Англин олонинтэ ехээр дураа гутаһан Кастилья гэгшын Лондон ерэхэ үедэ Трафальгар гэжэ сээрлигтэ бурхын ехэ митинг боложо, тэрээндэ Лондоний олон мянган хүн зон, һаа гаража ерһэн эмигрантууд хабаадсалса. ЗУРАГ: митингын үе хабуулагдаһа. ТАСС-эй фотохронин

Никсон республиканскэ партиин үмэнзһөө США-президентын тушаалда кандидат дэбжүүлэгдэ

ЧИКАГО, июлин 28. (ТАСС). США-гэй республиканскэ пресидэнт мүнөө үедэ вице-президентын тушаалда байһан Р. Никсоние США-гэй пресидентын тушаалда кандидат болгон үсэг дэбжүүлээ.

Франкогой гурим зэрлэг муухай аа

ПАРИЖ, июлин 28. (ТАСС). «Юманите газет» Кордово районһоо абтаһан бэшэг тэмдэ Июнииин һүүл багаар Мадридэ Кордово ерһэн политическэ гэгшын тагнуулашд июнииин 28-хэ эхилжэ городой томохон заведенилох «электромеханика» гэжэ заводой хүдэлмэришэдыг аресталаа. Арестовалагдаһан хүнүүд дунда 5-дахы предпритийн гэгшэдэй гэгшүн Хосе Родригес Ажалшалай аша туһын түлөө хитэйгээр тэмсэһэн энэ хүн ажалшалай дунда хүндэтэй болон юм. «Конструктор» насые гэжэ предпритийн хүдэлмэриг нэгэн доро гэнтэ арестовала. Полициинхид арестовалһан хүнүүдыг машинануудта тээжэ абаһа ба.

Зээрхэг түрмхэйнер улам хэтэрнэ

НЬЮ-ЙОРК, июлин 28. (ТАСС). НАТО-гэй гэгшүүнүүдээр дэмжэгдэһэн Бельги прерительство Конгоһоо өөрын сэрэгүүдыг гаргахаяа ярах байтагай. Нэгэдэхи Нацануудай Организашида баалалта хэхэһэн тухайгаа мэдүүлээ.

Франциин Ажалай бүгэдэлгын конфедераци Кубын ажалшадта, профсоюзудта хани ёһоний бэшэг эльгээгээ. (ТАСС).

Импералистнууд Кубада зэсрүү хороото ябуулануудыг хэнэ

БУЭНОС-АЙРЕС, июлин 28. (ТАСС). Никарагуадахи национальна автономно университетэй центриин түрүүлэгшэ Х-Солис Пиур гэгшын мэдүүлгыг «Кондукта» газетэй толилоһон байна. Кубаһаа зугадажа ошоһон сэрэгэй гэмтэд, Америкын импералистнууд Кубын Республикада, тэрэней революционноо правительствода эсэргүү зэбсэгтэ тулалдаа үүсхэхын тула Никарагуагай газар дээрэ бэлдэхэл хэжэ байна гэжэ Х-Солис Пиур мэдүүлгэ соогоо элшэлһэн тэмдэглэбэ. Бусад гүрэнүүдтэ суглаулагдаһан Кубын сэрэгэй гэмтэд, хүлһэншэд Никарагуада үлэр бүри ержэ байна гэжэ мэдүүлгэ дотор заагдана.

Кубаһаа зугадажа ошоһон Антонио Сото гэгшын хүтэлбэри доро сэрэгэй авиациин отрядууд бүридхэгдэжэ байна. Эдэ отрядууд Пинос гэжэ аралда, Кубын баруун хубида довтолхо түсэбтэй гэжэ мэдүүлгэ дотор заагдана. Мэдүүлгын автор Кубын революционне хамгаалхы уряалха зуураа, Кубада эсэргүү хороото ябуулаха хэхэ бэлдэхэлдэ Америкын «Юнайтед Фрут Компани», США-гэй гүрэнэй апартамент, Никарагуагай, Доминиканскэ республикын, Гватемалын мүнөөнэй правительствонууд эдэбхитэйгээр хабаадсалса гэжэ зааһан байна.

Редактор Ц. Ц. ЦИБУДЕ

АМАРАЛТА ИИГЭЖЭ ЭМХИДХЭГДЭНЭ

Суулгын дунда хургуулин үйлдэбэрин лагерь эмхидхэгдэһээр гурбан жэл болобо. Хургуулиһаа 5 километрын Балта гэжэ газарта лагерь байрланхай. Хургаһадай хүсөөр уналгын гэр, столво гэхэ мэтэ баригдаһан байна. Бүхы хэрэгтэй тухээрлэгээр лагериин хургуули хангаа. Эндэхи хургаһад гэр тойронхой ажаллаа өһөдөө хэдэг болонхой. Лагериин гэрнүүд соогур, газзаагур ариг сэбэр сахигдана. Энэ жэлэй 3 сезондо хамтада 100 гаран хургаһад эндэ амарха юм.

Хургаһад амархынгаа хажуугаар олодо тухатай ажал хэхэ һурана, тэдэндэ 50 тугал даалгаданхай. Үхибүүдэй хүдэлмэрин совхозой дүршэлтэй тугалшан Т. Базарсэдуева гурбадахы жэлэй хүтэлбэрлэхэ. Хургаһад тугалуудай байха зунай байра барья. Харууһалжа байһан тугалуудайн шэгнүүр сүүдхэдэ 800 граммаар нэмэнэ. Цыренова Света, Юрлотуева Сэсэгма, Нимаева Дулмажан гэгшэд даалгагдаһан ажалда илангаяа һайнаар хандана.

Гадна лагериин дэргэдэ элдэб овош, кукуруза болон бусад ургамал ургуулаха 57 га туршалгын газар бии. Лагерта байхадаа хургаһа бүхэн мал ажалаар, овош ургуулаар ажалай практика элт-жээлэн гараха аргатай. Энэ жэлдэ хургуули 11 жэлэй болгодохон. Тинмэһээ туршалгын талмай хуралсалай һайн база боложо үгэхэ юм.

Шаралдай дунда хургуулида хургаһадай үйлдэбэрин практика нэгэ бага ондоогоор эмхидхэгдэнэ. Хургуули шадарай лагерь энэ жэлдэ байгуулагданхай. Үхибүүдэй амаралта, ажал эмхидхэхэ хэрэгтэ бэрхшээлүүдэй ушарбашы, эндэхи хэрэг муу бэшээр ябуулагдаа. Лагерь өһөдөн байрагүй. Колхозной фермын наалшалай хамтын байрада хургаһад мүнөө байна. Энэ үйлдэбэрин лагерь мал ажалай шэглэлтэй юм.

Эндэхи үхибүүд 4 зено болгодоной. Тэдэн шубуушад, тугалшад, гахайшад, тарья ургуулагдажа боложо таһарна. Зено бүхэндэ

тусхай ажалай һалбари даалгагдана. Шубуушад, тугалшад бүхэли зундаа хүдэлхэ юм. 4 басагад 5 мянган таһагай дальбараа дэгжээг байна. Эдэнэр нёдондошы дальбараа дэгжээһэн, шубуу харууһалха дүршэлтэйнууд. Лагериин ажахыда 100 тугал, 98 поршоонхо бии. Ургамал ургуулагдажады зенодо 10 га хартаабха, 20 га кукуруза, 5 га свёкло даалгаданхай.

Хургаһад хамаг юумээ өһөдөө хэнэ. Эдэ хоолоо асараад буйлуула. Эдэ бүгдыг лагериин ажахыг эрхилэгшэ 8-дахы классай хургаһа Миша Иванов хүтэлбэрлэдэг. Үхибүүдэй сүлөөтэй сагтаа уншаха уран һайханай номууд, спортын хэрэгсэл, элдэб наадан эндэ бии.

Зунай сагта ажал хэжэ байгаад, хургаһадай һаанаар амарха баянһандань ямаршыг хэжэгэлтэ байхагүй. Хургаһадай амаралтыг ингэжэ эмхидхэхэдэ таарамжатай гэжэ аймагай олонинтэ тоолоно. Б. Нянюева.